

Wyjaśnienia Państwowej Komisji Wyborczej związane z przeprowadzeniem referendum ogólnokrajowego w tym samym dniu, w którym odbywają się wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, dostępne na stronie internetowej <https://pkw.gov.pl> :

1. Zgodnie z art. 90 ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 851 oraz z 2023 r. poz. 497 i 1628) – druk w załączeniu - zwanej dalej „ustawą”, jednoznacznie przesądza o tym, że referendum ogólnokrajowe może zostać przeprowadzone w tym samym dniu, w którym odbywają się wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej lub wybory Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej albo wybory do Parlamentu Europejskiego.
2. W szczególności **zgodnie z art. 90 ust. 1** ustawy w przypadku przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego w tym samym dniu, w którym odbywają się wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej:
 - głosowanie przeprowadza się w obwodach głosowania utworzonych dla właściwych wyborów i na podstawie spisów wyborców sporządzonych dla tych wyborów;
 - zaświadczenia o prawie do głosowania wydaje się zgodnie z przepisami dotyczącymi właściwych wyborów; zaświadczenie upoważnia do wzięcia udziału we wskazanym w nim głosowaniu w wyborach oraz w odbywającym się w tym samym terminie głosowaniu w referendum;
 - informacje o numerach i granicach obwodów głosowania oraz siedzibach obwodowych komisji wyborczych podaje się w terminach określonych w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy;
 - głosowanie przeprowadza się w godzinach głosowania określonych w ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. – Kodeks wyborczy;
 - zgłoszenie zamiaru głosowania korespondencyjnego we właściwych wyborach dotyczy również głosowania korespondencyjnego w referendum;
 - wniosek o sporządzenie aktu pełnomocnictwa do głosowania we właściwych wyborach dotyczy również referendum, a akt pełnomocnictwa do głosowania sporządzony w związku ze wskazanymi w nim wyborami dotyczy również głosowania w referendum;
 - zadania komisarzy wyborczych i komisji obwodowych wykonują odpowiednio okręgowe i obwodowe komisje wyborcze powołane do przeprowadzenia właściwych wyborów;
 - do kampanii referendalnej stosuje się przepisy rozdziału tej 6 ustawy.

Przesądzona zatem została przez ustawodawcę kwestia przeprowadzania głosowania:

- w tych samych (a nie innych) obwodach głosowania (art. 90 ust. 1 pkt 1 ustawy), czyli w tych samych lokalach wyborczych;
- przez jedną i tę samą obwodową komisję wyborczą (a nie dwie odrębne – jedna pieczęć) (art. 90 ust. 1 pkt 2 ustawy). W przypadku zrządzenia referendum ogólnokrajowego na dzień, w którym przeprowadzane są wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej referendum przeprowadzają obwodowe komisje wyborcze w kraju powoływane przez komisarzy wyborczych dla wyborów (art. 90 ust. 1 pkt 2 ustawy);
- przy użyciu jednej urny wyborczej, do której wrzucane są zarówno karty do głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej, karty do głosowania w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, jak i karty do głosowania w referendum ogólnokrajowym.

Należy w tym miejscu zauważyć, że w wyborach parlamentarnych wyniki głosowania w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej ustalane są odrębnie i sporządzane są odrębne (dwa) protokoły głosowania. W przypadku przeprowadzenia w tym samym dniu referendum ogólnokrajowego i wyborów, obwodowa

komisja wyborcza ma więc obowiązek dodatkowo odrębnego ustalenia wyników głosowania i sporządzenia odrębnego, (trzeciego) protokołu głosowania.

3. W żadnej mierze wyborca (osoba uprawniona do udziału w referendum) nie może i nie jest zmuszany do głosowania wyborach do jakiegokolwiek organu, ani do udziału w referendum. Decyzja o udziale w wyborach do danego organu (np. do Sejmu lub do Senatu) albo w referendum jest zatem wyłączną decyzją wyborcy (osoby uprawnionej do udziału w referendum). W przypadku referendum przeprowadzanego w tym samym dniu, co wybory do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, wyborca może zatem zdecydować, wyłącznie według własnego uznania, o udziale np.
 - jedynie w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej (bez udziału w referendum);
 - jedynie w udziale w referendum (bez udziału w wyborach do Sejmu i do Senatu);
 - jedynie w wyborach do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (bez udziału w wyborach do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej i w referendum);
 - itd.

Jeżeli wyborca odmówi przyjęcia karty lub kart do głosowania obwodowa komisja wyborcza odnotuje to w spisie wyborców.

4. Odnosząc się natomiast do wątpliwości związanych z prowadzeniem równoległe kampanii wyborczej i kampanii referendalnej, niezależnie od ewentualnych trudności, należy mieć na uwadze, że ustawodawca w art. 90 ustawy o referendum ogólnokrajowym przewidział możliwość przeprowadzenia referendum ogólnokrajowego łącznie z wyborami powszechnymi (poza wyborami do organów jednostek samorządu terytorialnego). Oznacza to, że ustawodawca założył także jednocześnie prowadzenie kampanii wyborczej i kampanii referendalnej (por. art. 90 ust. 1 pkt 3 ustawy).
5. Zasady finansowania kampanii wyborczej zostały określone w Rozdziale 15 Kodeksu wyborczego. Zgodnie z jego przepisami finansowanie kampanii wyborczej jest jawne. Kampanię tę na rzecz kandydatów – na zasadzie wyłączności – prowadzą komitety wyborcze. Ich wydatki ponoszone w związku z zarządzonymi wyborami pokrywane są z ich źródeł własnych. Komitety mogą pozyskiwać środki jedynie od podmiotów określonych w Kodeksie i wydatkować je wyłącznie na cele związane z wyborami. Pełnomocnicy finansowi tych podmiotów zobowiązani są do złożenia po wyborach Państwowej Komisji Wyborczej sprawozdań finansowych, które – po dokonaniu ich analizy – mogą być przez Komisję przyjęte, przyjęte ze wskazaniem na ich uchybienia lub odrzucone.

Z kolei do finansowania kampanii referendalnej nie mają zastosowania przepisy Kodeksu wyborczego. Wydatki ponoszone przez podmioty biorące udział w kampanii referendalnej pokrywane są z ich źródeł własnych i zgodnie z właściwymi przepisami określającymi ich działalność finansową. Są to zatem odrębnie prowadzone gospodarki finansowe.